

| **TEMAT** |

## UVODNIK

### TEMAT

Tematski blok ovoga broja časopisa *Croatica et Slavica Iadertina* rezultat je rada na projektu „Jezik prava i poslovna komunikacija” (LLBC) i izlaganja predstavljenih na Drugoj međunarodnoj znanstvenoj konferenciji *Jezik, prijevod i međukulturna komunikacija*, održanoj od 17. do 19. listopada 2024. godine na Filozofskome fakultetu u Puli. Projekt je okupio istraživače različitih filoloških, kulturoloških i interdisciplinarnih usmjerenja te otvorio prostor za raspravu o suvremenim izazovima jezika, prevođenja i međukulturne komunikacije u kontekstu ubrzanih društvenih i tehnoloških promjena. U tematskome je dijelu časopisa deset priloga koje potpisuje ukupno petnaest autora.

Tematski blok započinje radom Mirjane Borucinsky i Margarete Čanžar *Detection of Machine-Translated Croatian–English Phrases: Do Translators Agree in Their Assessment?* (Prepoznavanje strojno prevedenih engleskih izraza na hrvatski jezik: slažu li se prevoditelji u procjeni?) koji problematizira razlikovanje strojno i ljudski prevedenih tekstova. Rezultati istraživanja pokazuju da ni stručni procjenitelji ne postižu visoku razinu suglasja u identifikaciji podrijetla prijevoda na razini fraze, što ukazuje na sve veću sofisticiranost strojno generiranih prijevodnih rješenja i potrebu preispitivanja kriterija njihove evaluacije.

U istome prevoditeljskom okviru, ali s naglaskom na kulturnu i pragmatičnu prilagodbu, rad Olge Iermachkove i Andree Spišiakove *Перевод названий русскоязычных фильмов на английский язык* (Perevod nazvanij ruskojazyčnyh fil'mov na anglijskij jazyk / Prijevod filmskih naslova s ruskoga jezika na engleski jezik) analizira engleske prijevode ruskih filmskih naslova. Autorice pokazuju da prevoditelji najčešće primjenjuju adaptacijske strategije kako bi naslove učinili razumljivima i privlačnima ciljnoj publici, pri čemu se prednost daje pragmatičnoj adekvatnosti nad formalnom ekvivalencijom.

U isti se kontekst, ali na razini stilskih i semantičkih nijansi književnoga teksta, smješta rad Adriane S. Pagano i Irene Stanić Rašin *Diminutives and Augmentatives in Translation: An Exploratory Systemic-Functional Study of Dubravka Ugrešić's Novel „Baba Yaga Laid an Egg”* (Deminutivi u augmentativi u prijevodu: eksplorativna studija u okviru sistemske funkcionalne lingvistike romana Dubravke Ugrešić *Baba Jaga je snijela jaje*) o prevođenju umanjenica i uvećanica na primjeru romana Du-

bravke Ugrešić *Baba Jaga je snijela jaje*. Polazeći od sistemske funkcionalne lingvistike, autorice pokazuju kako se evaluativna značenja umanjenica i uvećanica prenose u različitim jezicima te kako prevoditeljske odluke utječu na interpretaciju likova i afektivnost teksta.

Slijede radovi koji fokus pomiču prema jezičnim praksama u društvenome i komunikacijskome kontekstu.

Jasmina Jelčić Čolakovac u radu *Uloga jezičnog prijenosa u glagolsko-imeničkim kolokacijama na primjeru autentičnih tekstova iz područja pomorstva* istražuje ulogu jezičnoga prijenosa u usvajanju kolokacija u pomorskome engleskom jeziku. Istraživanje potvrđuje važnost materinskoga jezika kao strategije učenja, ali i povezanost razine jezične kompetencije s uspješnošću u ovladavanju stručnim leksikom.

Terézia Seresová u radu *Взаимодействие словацкого и украинского языков в процессе интеграции украинских мигрантов в Словакии* (Interakcija slovačkog i ukrajinskog jezika u procesu integracije ukrajinskih migranata u Slovačkoj) analizira ulogu jezika u procesu integracije ukrajinskih migranata u Slovačkoj, naglašavajući da jezična kompetencija izravno utječe na društvenu uključenost, pristup institucijama i osjećaj pripadnosti zajednici.

Oleh Tyshchenko i Alina Urazbekova u radu *Occasionalisms and Neoderivatives as a Reflection of Linguistic Creativity (Based on the Comments on YouTube Social Network)* (Okazionalizmi i neoderivati kao odraz lingvističke kreativnosti (na materijalu komentara na društvenoj mreži *YouTube*)) analiziraju jezičnu kreativnost u digitalnome diskursu, s posebnim naglaskom na tvorbu okazionalizama i izražajne strategije u komentarima na društvenim mrežama, osobito u sociopolitičkome kontekstu.

Daniela Ježić u radu *Psihološki učinci tekstne vrste „intervju” u hrvatskoj predizbornoj kampanji* istražuje intervju kao žanr političke komunikacije, ukazujući na njegovu snažnu uvjeravačku i manipulativnu funkciju u predizbornim kampanjama te na važnost jezičnih strategija u oblikovanju percepcije birača.

Marija Vukšić Pučar i Lucija Lukić Jakopčević u radu *Navigating Medical Language: Challenges and Importance of Clear Communication Between Physicians and Patients within the Croatian Healthcare System* (Razumijevanje medicinskog jezika: izazovi i važnost jasne komunikacije liječnika i pacijenata u hrvatskome zdravstvenom sustavu) analiziraju medicinski jezik kao specijalizirani oblik komunikacije, ističući jaz između stručnoga i svakodnevnoga jezika kao ključnu prepreku u razumijevanju liječnika i pacijenata te naglašavajući važnost jasne i učinkovite komunikacije u zdravstvenome sustavu.

U završnome dijelu tematskoga bloka radovi se usmjeravaju na šire narativne i kulturne dimenzije jezika. Andrzej Narloch u radu *Языковая картина подземного*

мира Мезерицкого укрепленного района: анализ избранных концептов (Jazykova karta podzemnog mira Mezerickogo ukrepljonnog rajona: analiz izbrannyh konceptov / Jezična slika svijeta podzemnoga utvrđenog područja Międzyrzecz: analiza odabranih koncepata) analizira zidne natpise iz podzemnoga kompleksa u zapadnoj Poljskoj kao specifičan oblik jezične i kulturne produkcije, pokazujući kako oni tvore jezičnu sliku svijeta oblikovanu vrijednostima, iskustvima i samim prostornim okruženjem.

Tematski blok zaključuje rad Marianne Figedyove *Русская литература в репертуаре Словацкого национального театра: «Повесть о том, как поссорился Иван Иванович с Иваном Никифоровичем»* (Russkaja literatura v repertuare Slovačkog nacional'nogo teatra: «Povest' o tom, kak possorilsja Ivan Ivanovič s Ivanom Nikiforovičem» / Ruska književnost na repertoaru Slovačkoga nacionalnog kazališta: *Pripovijest o tome kako su se posvadili Ivan Ivanovič i Ivan Nikiforovič*), koji se bavi kazališnom adaptacijom Gogoljeva djela *Pripovijest o tome kako su se posvađali Ivan Ivanovič i Ivan Nikiforovič*, pokazujući kako se klasični književni tekst reinterpreтира u suvremenome kulturnome i političkome kontekstu te kako postaje sredstvo međukulturnoga dijaloga i aktualizacije književne baštine.

Zajednički je nazivnik svih radova razumijevanje jezika kao dinamičnoga i višeslojnoga fenomena koji posreduje između društvenih, kulturnih i komunikacijskih razina. Jezik, u svim svojim oblicima i preobrazbama, ostaje prostor u kojemu se istodobno odražavaju i oblikuju naše znanje, kultura i razumijevanje svijeta. Ovaj tematski blok stoga daje značajan doprinos suvremenim istraživanjima jezika, prevođenja i međukulturne komunikacije.

Na kraju zahvaljujem glavnoj urednici Mirandi Levanat-Peričić te Uredništvu časopisa *Croatica et Slavica Iadertina* na podršci i povjerenju u pripremi ovoga broja.

S poštovanjem

Irena Mikulaco, urednica

*voditeljica Katedre za strane jezika Filozofskog fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, predsjednica Hrvatskoga društva nastavnika ruskoga jezika i književnosti*